

Sila i Rolf Berjlind

Sve će plima odneti

Preveo Srđan Krstić

Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2015.

Kasno leto 1987.

U Haslevikarni, koju čini nekoliko uvala na ostrvu Nordkoster na zapadu Švedske, blizu granice s Norveškom, razlika između plime i oseke obično je pet ili deset centimetara, osim za vreme velike, sizigijske plime kada se sve promeni. Taj fenomen nastupa kada su Sunce i Mesec u liniji sa Zemljom. Onda je razlika gotovo pola metra. Ljudska glava je u proseku visoka negde oko dvadeset pet centimetara, manje-više.

Noćas će ovde biti velika plima.

Zasad je oseka.

Pun mesec usisao je i povukao more – koje mu se nevoljno predalo još pre nekoliko sati – i ostavio na otvorenom veliki deo mokrog peska plaže. Male, sjajne krabe gegaju se preko peska, sijajući na čeličnosivoj svetlosti punog meseca. Školjke čekaju da prođe vreme, čvrsto prilepljene za stene koje vire iz tla. Čitav živi svet, koji je sada bio razotkriven na obali, znao je da će ga plima ponovo potopiti i sprati odatle.

Tri prilike na obali znale su to isto. Znale su i kada će se to tačno dogoditi – za četvrt sata. Onda će prvi blagi talasi doći s pučine i pokvasiti suve delove plaže. Ubrzo će pritisak iz tamnih dubina postati sve veći i krenuće da gura talas za talasom sve dok nadolazeća voda ne dostigne vrhunac.

Velika plima – to znači da će plaža biti pokrivena pedeset centimetara dubokom vodom.

Ali preostalo im je nešto malo vremena dotle. Gotovo da su iskopali rupu. Išla je pravo dole, duboka skoro sto pedeset centimetara, široka oko šezdeset. Telo će savršeno stati u nju. Samo će glava ostati da viri.

Glava četvrte prilike.

Glava koja je pripadala ženi koja je, potpuno mirno, vezanih ruku stajala nedaleko od njih.

Sila i Rolf Berjlind

Njena duga kosa nežno je poigravala na povetarcu koji je svakog časa menjao smer. Njeno golo telo je svetlucalo, a na licu nije bilo nikakve šminke. U očima je mogao da se očita čudan nedostatak prisustva. Gledala je bez ikakvog izraza lica dole niz plažu u rupu koju su kopali u pesku. Čovek s lopatom izvukao je ovu zakrivljenu alatku iz rupe, prebacio poslednje ostatke peska na gomilu pored sebe i okrenuo se.

Završio je.

Gledano iz daljine, sa stena iza kojih se dečak sakrio, na plaži obasjanoj mesečinom zavladao je neki čudan mir. One tamne siluete u daljini, na kraju plaže, šta oni to rade? Nije znao, ali čuo je huk mora koje nadolazi i video je kako golu ženu vode po mokrom pesku, pri čemu ona očigledno nije pružala nikakav otpor, da bi na kraju video kako je spuštaju u rupu.

Ujeo se za gornju usnu.

Jedan od muškaraca lopatom je prebacivao pesak natrag u rupu i zatrpavao ženu u njoj. Vlažni komadi peska padali su oko nje i lepili se za telo kao cement. Uskoro je rupa bila puna. Kada su prvi nasumični talasi krenuli da natapaju kopno, samo je još ženina glava virila iz peska. Njena duga kosa polako je postajala mokra i jedna mala kraba zaplela se u taman pramen. Zurila je u mesec, ne pustivši ni glas.

Prilike su se kretale unazad, prema dinama. Dve siluete bile su nervozne, nesigurne. Treća je bila mirna. Sve tri gledale su usamljenu glavu koja na mesečini viri iz peska.

I čekali su.

Kada se velika plima konačno podigla, bilo je to veoma brzo. Visina talasa rasla je sa svakim novim udarom i morska voda natapala je ženinu glavu, puneći joj usta i nos. Grlo joj je bilo puno vode. Kad god bi okrenula glavu, novi talas udario bi je u lice.

Jedna od prilika vratila se do žene i čučnula pored nje. Pogledi su im se sreli.

Sa mesta na kome se sakrio, dečak je mogao videti kako se podiže nivo vode. Glava koja je virila iz peska nestajala je i ponovo se pojavljivala, da bi potom opet nestala. Dve siluete sada su se nekud izgubile, a i treća je bila na putu da napusti plažu. Iznenada je dečak čuo užasan krik. Bila je to žena u

Sve će plima odneti

rupi koja je počela histerično da vrišti. Njen vrisak odjekivao je duž plitkog zaliva i odbijao se o stene iza kojih se dečak sakrio, a onda je sledeći talas prešao preko zakopane glave i utišao svaki zvuk.

Tada je dečak potrčao.

More se podiglo i utišalo se, postalo je mirno, tamno i sjajno. Ispod površine, žena je zatvorila oči. Poslednje što je osetila bio je još jedan lagani, mali i nežni udarac duboko unutar stomaka. Onda joj je pukao vodenjak.

Leto 2011, Stokholm

Jednooka Vera zapravo je imala dva zdrava oka i pogled koji je mogao da zaustavi u letu sokola usremljenog na plen. Vid joj je bio izvrstan. Ali borila se za svoje mišljenje sa suptilnošću teškog gvozdеног čekićа. Rekla bi ono što misli, a onda bi tako uspešno tukla po kontraargumentima da su oni samo prštali oko nje u svim pravcima.

Jednooka.

Ali voljena.

Sada je stajala leđima okrenuta prema suncu na zalasku čiji su se poslednji zraci pružali preko zaliva Verta, preskačući Most Lidinge da bi stigli do Jortagen parka sa dovoljno snage da naprave elegantno pozadinsko osvetljenje oko Vere.

„To je moj svet, eto o tome se radi!“

Način na koji je ovo rekla, puna strasti, impresionirao bi svaki parlamentarni skup, mada njen grubi, promukli glas ne bi baš zvučao kao da mu je mesto u skupštinskoj sali. A od ostalih bi verovatno odudarala i odećom – nekoliko prljavih majica kratkih rukava u različitim bojama, navučene jedna preko druge, i suknja od tila koja je svakako znala za bolje dane. A bila je i bosa. Ali sada nije stajala u skupštinskoj sali, već u zabačenom parkiću nedaleko od dokova Verte i njena publika sastojala se od četvoro beskućnika u različitim stanjima i raspoloženjima, koji su se opružili na okolnim klupama između hrastova, jasenova i grmlja. Jedan od njih bio je Jele, tih i visok, sedeo je sam u sopstvenom svetu. Benseman je sedeo na drugoj klupi, odmah pored njega, a pored Bensemana je sedela Mjurijel,

Sila i Rolf Berjlind

mlada narkomanka iz Bagarmosena. Ona je imala najlon kesu koju je pozajmila od kolege pored.

Na klupi preko puta njih dremao je Arvo Pert.

Na obodu parka čučala su dva mlada čoveka sakrivena iza gustog žbunja. Nosili su tamna odela, a pogled im je bio fiksiran na klupe na kojima su sedeli beskućnici.

„Ovo je moj svet, a ne njihov, zar ne?“

Jednooka Vera pokazivala je negde u daljinu.

„Oni su samo došli i počeli pesnicama da udaraju u vrata prikolice. Jedva da sam imala vremena da stavim zube, a oni su već stajali na vratima! Trojica njih! I kako su samo gledali! 'O čemu se ovde radi, kog đavola?', pitala sam.

'Mi smo iz gradskog saveta. Vaša prikolica mora da se pomeri.'

'Zašto?'

'Hoćemo da uložimo u ovo zemljište i da mu promenimo namenu.'

'Šta hoćete tu da napravite?'

'Osvetljenu tartan-stazu.'

'Šta?'

'Stazu za trčanje koja će prolaziti preko ovog terena.'

'Ma šta vi to, kog đavola, umišljate? Pa ja nemam kola i ne mogu tek tako da pomerim prikolicu.'

'Žao nam je, ali to nije naš problem. Prikolica mora da ode odavde pre sledećeg ponedeljka.'“

Jednooka Vera se zaustavila da uhvati dah, a Jele je iskoristio priliku da diskretno zevne. Vera nije volela kada neko zeva dok ona viče i žali se.

„Zar ne shvatate? Stoje tri momka i gledaju u mene kao da su ih gajili u kancelarijskim ormanima pedesetih godina, i govore mi da treba da odem u tri lepe nane nanine! Da bi neki prežderani i nagojeni idioti mogli da trče svojom osvetljenom stazicom pravo preko moje kuće? I naravno da su me instant iznervirali, idioti.“

„Aha.“

Mjurijel je prosiktala odgovor. Glas joj je bio tanak, hrapav i nestalan, a inače nikada ne bi privlačila pažnju na sebe, osim ako nije imala napad.

Vera je zagladila svoju retku, crvenkastu kosu i nastavila.

„Ali znam ja, nema to nikakve veze s nekom tamo jebenom trakom za trčanje pod svetlima, sve su to zamutili oni gotovani koji šetaju na povocu male krznene pacovčiće i koji ne žele da im se neko kao ja mota tu po njihovom elitnom kraju. Ja se ne uklapam u njihov uredan i čist svet. O tome se ovde radi! Jebe se njima za nas!“

Sve će plima odneti

Benseman se malo nagnuo napred.

„Ali znaš, Vera, moguće je da su oni...“

„U redu, onda bolje da pođemo, Jele. Hajde, diži se, idemo.“

Vera je napravila dva velika koraka i prodrmla Jelea za ruku. Bilo ju je baš briga šta o svemu tome misli Benseman. Jele je ustao, polako slegnuo ramenima i pošao za njom, mada u suštini nije imao predstavu gde to idu.

Benseman je napravio grimasu. On je dobro poznao svoju Veru. I dok su mu se ruke lagano tresle, zapalio je već dopola popušenu cigaretu i otvorio konzervu piva. Bio je to zvuk koji je Perta prizvao u život.

„Sada je zabavno.“

Pert je bio druga generacija Estonaca, njegovi roditelji došli su u Švedsku kao izbeglice tokom rata. Imao je poseban naglasak. Mjurijel je gledala kako Vera odlazi, a onda se okrenula prema Bensemanu.

„Pa, u pravu je ona u vezi sa mnogim stvarima, jer čim se ti ne uklapaš s njima, oni odmah hoće da te oteraju... Zar nije tako?“

„Pa, pretpostavljam da jeste...“

Benseman je bio poreklom sa severa Švedske i bio je poznat po nepotrebno čvrstom stisku ruke i po tome što su mu beonjače uvek bile žučkaste i delovale su kao da su marinirane u votki. Bio je krupan čovek, sa jakim severnjačkim akcentom i užeglim dahom koji mu je curio kroz rupe između zuba. U prethodnom životu bio je bibliotekar u Bodenu, sa velikim apetitom za knjige i jednako velikim apetitom za konzumaciju alkoholnih pića svih vrsta. Pio je sve – od likera močvarnih jagoda do ekstremno jakih destilata pravljenih u prilično opasnim uslovima nelegalnih destilerija. Deset godina zloupotrebe alkohola potpuno je uništilo njegov socijalni život, da bi na kraju završio u Stokholmu u ukradenom kombiju. Dole u gradu držali su ga za prosjaka i lopužu, obično đubre koje pluta po moru i koje je sada bilo izbačeno na obalu.

Ali i dalje je mnogo čitao.

„Mi zavisimo od milostinje“, rekao je Benseman.

Pert je klimnuo glavom kao da se slaže i pružio je ruku da dohvati pivo. Mjurijel je izvukla iz kese malu vrećicu i kašiku. Benseman je odmah reagovao.

„Pa, zar nećeš već jednom ostaviti to sranje, života ti?“

„Hoću, znam da hoću.“

„Kada?“

„Hoću.“

I zaista je to odmah uradila. Ne zato što nije želela fiks već zato što je iznenada primetila dva mladića koji su trčali prema njima, probijajući se

Sila i Rolf Berjlind

između drveća. Jedan je nosio crnu jaknu s kapuljačom, a drugi je imao sličnu, samo zelenu. Obojica su nosili donje delove trenerki, teške čizme i rukavice.

Bili su napolju u lovu.

Trio beskućnika veoma je brzo reagovao. Mjurijel je zgrabila svoju najlon kesu i otrčala. Benseman i Pert malo su se saplitali jedan o drugog, ali su odmah krenuli za njom. Benseman se iznenada setio druge konzerve piva koju je ostavio u bunkeru ispod klupe. To bi mu moglo pomoći da uhvati malo sna tokom noći. Okrenuo se i slučajno se sapleo ispred neke klupe.

Ravnoteža mu inače nije bila najjača strana.

A nije mu bilo svojstveno ni da brzo reaguje. Kada je pokušao da se osovi na noge, dobio je jak udarac pravo u lice i pao je na leđa. Mladić u crnoj jakni stajao je odmah pored njega. Njegov drug je izvukao telefon i uključio kameru.

Bio je to početak izuzetno brutalnog napada, snimljenog u parku iz koga ništa nije dopiralo napolje u spoljni svet, i kome su prisustvovala dva prestrašena svedoka sakrivena u žbunju na pristojnoj udaljenosti.

Mjurijel i Pert.

Ali čak i sa te daljine mogli su videti krv koja je tekla iz Bensemanovih usta i uveta, i da čuju njegovo prigušeno stenjanje nakon svakog udarca koji je primao u telo ili lice.

Jedan za drugim, pa opet iz početka.

Jedan za drugim.

Ali nisu mogli da vide Bensemanove zube – neke od malobrojnih preostalih – koji su silinom udaraca odvaljeni i utisnuti u meso obraza, gde su uspeli da probiju na drugu stranu. Ono što jesu videli bilo je kako je ovaj krupni severnjak pokušavao da zaštiti oči.

Oči koje su mu trebale za čitanje.

Mjurijel je plakala, tiho, i nadlanicom ruke – prepunom ožiljaka – prekrila usta. Svaki delić njenog mršavog, uvelog tela je drhtao. Na kraju je Pert uhvatio mladu devojkicu za ruku i odvuкао je od ove odvratne scene. Ništa više oni tu nisu mogli da učine. Ili su ipak mogli da urade nešto, mogli su da pozovu policiju, da, to su mogli, razmišljao je Pert i povukao Mjurijel sa sobom koliko god je brzo mogao dole prema Lidingevegenu.

Prošlo je dosta vremena pre nego što su se pojavila prva kola. Pert i Mjurijel počeli su da viču i da mašu rukama još dok je auto bio na pedeset metara

Sve će plima odneti

od njih, što je rezultiralo time da je vozač samo dodao gas, prešao na drugu traku puta i proleteo pored njih.

„Jebeni kreteni!“, vikala je Mjurijel za njima.

U sledećim kolima na suvozačevom mestu bila je pozamašna gospođa u simpatičnoj ružičastoj haljini. Upirala je prstom kroz vetrobransko staklo.

„Pazi, molim te, da ne udariš slučajno ove narkomane, znaš da si danas dobro popio.“

Tako je i sivi *jaguar* brzo proleteo kraj njih.

Do onoga časa kada su Bensemanove ruke bile toliko izgažene da je od njih ostala samo masa krvi, kosti i mišića, poslednji sunčevi zraci zašli su iza zaliva Verta. Mladić sa mobilnim telefonom isključio je kameru, a njegov drugar pokupio je Bensemanovu skrivenu konzervu piva.

Onda su otrčali odakle su i došli.

Iza njih je ostao sumrak i krupni severnjak na zemlji. Njegove pretučene ruke slabašno su grebale po šljunku. *Paklena pomorandža* bio je naslov knjige i ujedno poslednja misao koja je prošla kroz Bensemanov mozak. Ali ko ju je, dođavola, napisao? Onda je ruka prestala da se pomera.

1

Čaršavi su spali i otkrili njene gole butine. Oštar, topao jezik počeo je da liže njenu kožu. Okrenula se u snu i osetila kako je nešto golica. Kada se jezik pretvorio u sitno grebuckanje na butini, uspravila se u krevetu i odgurnula mačku.

„Ne!“

Uzvik i nije zaista bio namenjen mački koliko satu s alarmom. Opet se uspravala. Dobrano i odistinski. A da stvar bude još gora, njena žvakaća guma pala je sa nahtkasne i sva joj se ulepila u dugu crnu kosu. Prilično kritična situacija.

Skočila je iz kreveta.

Kasnila je čitav sat i to je dodalo novi pritisak na brzinu kojom je morala da obavi jutarnje poslove. Njena sposobnost da obavlja više stvari istovremeno našla se na ozbiljnoj probi. Posebno u kuhinji: mleko za kafu trebalo je da provri gotovo istog časa kada je tost počeo da gori, i kada je golim stopalom ugazila u mačju povračku na podu, i kada je dobila poziv od neprijatno intimnog prodavca robe preko telefona, koji je razgovor počeo njenim imenom i ozbiljno joj garantovao da njegov poziv nema nikakve veze sa prodajom bilo čega, već je to samo poziv na kurs za finansijske konsultacije.

Sada je to već bila potpuna kriza.

Olivija Rening bila je pod priličnim stresom kada je izletela kroz vrata na Skonegatan. Nije se našminkala, a dugu crnu kosu skupila je u nešto nalik na pundžu. Njena laka, kratka jakna bila je otkopčana i iz nje je provirivala obična žuta majica s kratkim rukavima, poprilično pohabana na donjem rubu, dok je na nogama imala par iznošenih sandala.

I danas je bio sunčan dan.

Zaustavila se na trenutak da bi odlučila kojim putem da krene. Kuda je najbrže? Verovatno nadesno. Gotovo da je počela da trči kada joj je pogled pao na velike oglašne za novine ispred supermarketeta:

JOŠ JEDAN KLOŠAR TEŠKO PRETUČEN

Olivija je nastavila da trči.

Bila je na putu do svojih kola. Morala je da ide u Serentorp koji se nalazio u Ulriksdalju. U Policijsku akademiju. Imala je dvadeset i tri godine i ovo je bila njena treća godina na Akademiji. Za šest meseci moći će da aplicira za posao policijskog stažiste u nekoj od stanica u okviru Stokholmskog distrikta.

Postaće policajac za šest meseci.

Ostavši pomalo bez daha, stigla je konačno do svog belog *mustanga* i izvadila ključeve od auta. Auto je nasledila od oca Arnea, koji je pre četiri godine umro od raka. Bio je to kabriolet, model iz 1988, opremljen crvenom kožom, automatik, sa četvorocilindričnim motorom koji je brujao kao V8. Bila je to zenica oka njenog oca dugo godina. Sada je bila njena. Auto nije bio u vrhunskom stanju, zadnji prozor morala je da zalepi lepljivom trakom s vremena na vreme, a limarija je imala čudna zakrivljenja. Ali uvek je prolazio tehnički pregled.

Volela je ova kola.

U nekoliko jednostavnih poteza spustila je krov i sela za volan. Gotovo uvek kada je ulazila u kola, registrovala bi, na sekundu ili dve, neki poseban miris. Nije to bio miris kožnih sedišta, već miris njenog oca: unutrašnjost ovog auta mirisala je na Arnea. Samo na nekoliko sekundi, a onda bi miris nestao.

Priključila je slušalice na mobilni telefon, odabrala grupu *Bon Iver*, okrenula ključ u bravi motora, koji je odmah zabrundao, a onda je automatski menjač ubacila u režim vožnje i odvezla se.

Letnji raspust bio je na vidiku.

Novi broj časopisa za beskućnike *Situationen Stokholm* bio je spreman da krene u distribuciju. Bio je to 166. broj. Sa princezom Viktorijom na naslovnoj strani i intervjuima sa Saharom Hotnajts i Jensom Lapidusom. Uredništvo koje se nalazilo u Krukmakargatanu broj 34 bilo je puno klošara koji su otkupljivali primerke novog izdanja. Mogli su da kupe časopis za dvadeset kruna po komadu, a na ulici su ga prodavali po dvostruko većoj ceni, a razliku koja bi im ostala zadržavali su za sebe.

Jednostavan posao.

Mnogima je to bilo od velikog značaja. Novac koji su zarađivali od prodaje časopisa omogućavao im je da nekako ostanu na površini. Neki od

Sila i Rolf Berjlind

njih trošili su zarađeni novac na svoje poroke, ma kakvi oni bili, drugi su tim novcem otplaćivali dugove. Većina je jednostavno koristila te pare da bi kupila hranu za taj dan.

I da bi sebi obezbedila bar malo samopoštovanja.

Na kraju, to je bio posao i za taj posao su bili plaćeni. Nisu morali da kradu, džepare ili da pljačkaju penzionere. Radili su to jedino ako bi sve ostalo krenulo nizbrdo i dođavola. A i to su radili tek neki od njih. Međutim, većina je bila ponosna na to što može da proda nešto i tako da zaradi.

A to je zaista bio težak posao.

Nekim danima moglo se dogoditi da stoje na uglu i da prodaju deset ili dvanaest sati, a da ne prodaju nijedan primerak. Po užasnom vremenu i ledenom vetru koji neprestano duva. Čovek ne može biti veseo kad na kraju dana mora da se odvuče negde u nekakvu napuštenu zgradu praznog stomaka i da pokuša da utone u san pre nego što ga šćepaju noćne more sa svih strana.

Ali danas izlazi novi broj. Obično je to razlog za slavlje za sve one koji su u ovoj sobi. Sa mnogo sreće, uspeće da prodaju čitavo jedno pakovanje već prvog dana. Ali u kancelariji nije bilo nikakvog znaka radosti.

Naprotiv.

Počeo je sastanak kriznog štaba.

Još jedan od njihovih prijatelja bio je teško pretučen. Benseman, severnjak, tip koji je čitao dozlaboga mnogo knjiga. Polomili su mu kosti u čitavom telu. Pukla mu je i jetra, i doktori su se borili celo veče da zaustave unutrašnje krvarenje. Momak koji je ovde radio na prijemu bio je jutros u bolnici da se raspita o njegovom zdravlju.

„Preživeće... ali je sigurno da ga nećemo videti ovde duže vreme.“

Ljudi su samo ćutke klimali glavom. U znak saosećanja. Svi napeti. Ovo nije bio prvi napad u poslednje vreme. Zapravo, bio je četvrti, a sve žrtve bile su beskućnici. Ili klošari, kako su ih zvali u novinama. I svaki put se ponavljao isti obrazac. Neki mladi ljudi uhvatili bi nekoga od njih na mestu gde se beskućnici inače sastaju i onda bi ga prebili. I to bi ga žestoko prebili. I sve su to snimali da bi okačili na internet.

A to je možda bio najgori deo čitave priče.

Tako jebeno ponižavajuće. Kao da nisu bili ništa više od vreća za udaranje u rijaliti programu o nasilju kao vidu zabave.

A ono što im je svima najteže padalo bila je činjenica da su svi pretučeni prodavali list *Situationen Stokholm*. Da li je to bila smo slučajnost? U Stokholmu ima oko 5.000 beskućnika i samo je jedan mali broj njih prodavao časopis.

„Jesu li se možda samo ustremili na nas?“

Sve će plima odneti

„Zašto bi, jebote, uradili nešto tako?“

Naravno da na to pitanje nije bilo odgovora. Zasad. Ali pitanje je dovoljno neprijatno da preplaši grupu ljudi okupljenih u prostoriji – a oni su već bili uzrujani.

„Ja sam nabavio onaj sprej za prskanje u oči.“

To je hrabro izjavio Bo Fast. Pogledali su u njega. Svi su znali Boa, njegovo ime zvučalo je prilično glupo i, kada bi se izgovorilo kao jedna reč, *bofast* bi na švedskom značilo nešto kao „stalni stanar“. Prestali su da ga zadirkuju zbog toga još pre nekoliko godina. Sada je Bo podigao svoj moćni sprej da svi mogu da ga vide.

„Ti znaš da je to ilegalno?“, upitao je Jele.

„Kako to misliš?“

„Zakonom nije dozvoljeno nošenje takvog spreja.“

„Pa šta onda, koliko je legalno prebijati ljude?“

Jele nije imao dobar odgovor na to. Stajao je pored zida sa Arvom Per-tom. Vera je stajala nedaleko od njih. Za divno čudo, ćutala je. Zaista je loše podnela vest kada joj je Pert telefonirao i rekao šta se dogodilo kada su ona i Jele otišli iz parka. Bila je ubeđena da je mogla nekako sprečiti ovaj napad samo da je ostala s njima. Ali Jele nije delio njeno mišljenje.

„Šta bi, dođavola, ti tu mogla da uradiš, molim te?“

„Mogla bih da se bijem s njime! Znaš kako sam patosirala one tipove koji su hteli da nam otmu mobilne telefone tamo u Midsomarkransenu!“

„Ali oni su bili nadrogirani i nisu bili pri zdravoj pameti, a jedan od njih gotovo da je bio patuljak.“

„Pa, u tom slučaju bi mi i ti pomogao, zar ne?“

Posle ovoga Vera nije rekla ni reč. Dobila je svoj paket časopisa; Pert je uzeo svoj paket, dok Jele nije mogao da priušti sebi više od pet kopija.

Zajedno su izašli na ulicu i tu je Pert iznenada počeo da plače. Naslonio se na grubu fasadu zgrade i pokrio lice prljavom rukom. Jele i Vera gledali su u njega. Razumeli su. On je bio tamo i sve je video, a nije mogao ni prst da podigne.

A sada mu se sve to vratilo i preplavilo ga.

Vera je nežno spustila ruku na Pertovo rame, a glavu na njegove grudi. Znala je koliko je bio slab.

Njegovo pravo ime bilo je Silon Karp i bio je iz Eskilstina, sin dvoje izbeglica iz Estonije. Ali video je, tokom jednog noćnog heroinskog tripa na tavanu kancelarije u Brunsgatanu, neke stare novine u kojima je bila slika poznatog kompozitora i zapanjila ga je neverovatna sličnost s ovim čovekom.

Sila i Rolf Berjlind

Sličnost između Karpa i Perta. Jednostavno je video svog dvojnika. Tokom sledećeg fiksa ušao je u svog dvojnika i njih dvojica postala su jedan čovek. On je bio Arvo Pert. Od tada je počeo sebe da zove Pert. I videvši da će mu od sada kompozitor biti stalno društvo, a pošto inače nimalo nije mario kako se ljudi zovu, postao je Pert.

Arvo Pert.

Radio je kao poštar mnogo godina i isporučivao je pisma u južnim predgrađima Stokholma, ali slabi nervi i želja za opijatima povukli su ga dole i dovukli ovamo u ovo jadno stanje. Postao je beskućnik koji prodaje list *Situatonen Stokholm*.

Sada stoji ovde i plače na ramenu Jednooke Vere, neutešno, plače zbog onoga što se dogodilo Bensemanu, zbog toga što je sve to bilo tako krvavo, zbog sveg tog nasilja. Ali najviše je plakao zbog toga što je život bio onakav kakav jeste.

Vera ga je milovala po sedoj kosi i gledala u Jelea, a Jele je gledao dole u svoj paket novina.

Onda je otišao.

Olivija je prošla kroz otvorenu kapiju Akademije u Serentorpu i parkirala automobil desno od ulaza. Pomalo je štrčao među tamnosivim salonskim automobilima. Ona nije imala ništa protiv toga. Bacila je pogled na nebo i zapitala se da li bi trebalo, možda, da podigne krov, ali je na kraju odlučila da to ne uradi.

„A šta ako počne da pada kiša?“

Olivija se okrenula. Ulf Molin. Momak je bio njenih godina, išli su zajedno na predavanja. On je imao izuzetan talenat da se uvek pojavi u Olivijinoj blizini, a da ona to ne primeti. Sada se pojavio iza njenih kola. Pitam se da li me možda čovek prati, pomislila je.

„Pa, onda ću morati da dođem i da spustim krov.“

„Usred časova?“

Ova vrsta potpuno besmislene konverzacije išla joj je na nerve. Uzela je tašnu i pošla. Ulf je krenuo za njom.

„Jesi li videla ovo?“

Ulf je hodao pored nje i držao tablet tako da ona može videti ekran.

„To je onaj napad od sinoć, kada su prebili klošara.“

Olivija je bacila pogled i videla Bensemana koji krvari pošto je pretrpeo nekoliko udaraca u različite delove tela.

Sve će plima odneti

„Opet je postavljeno na onaj isti sajt“, rekao je Ulf.

„Na *Treškik*?“

„Da.“

I juče su na časovima razgovarali o ovom sajtu; svi su bili veoma zabrinuti. Jedan od nastavnika otkrio im je da su prvi snimak i link bili postavljeni na *4chan.org*, sajt koji posećuju milioni mladih ljudi. I snimak i sajt ubrzo su obeleženi i uklonjeni, ali dosta ljudi je dotle već videlo link, tako da se on raširio po netu. Link je vodio do sajta *trashkick.com*.

„Ali zar ne mogu i njega da ugase?“

„Domaćin sajta verovatno je neki opskurni veb-hotel ili slična organizacija, pa joj čak ni policija ne može lako ući u trag i ne mogu zatvoriti taj sajt.“

Ulf je sklonio tablet.

„To je četvrti film koji su oni postavili dosad... a to je tako bolesno.“

„Šta je bolesno, to što prebijaju ljude ili što to kače na net?“

„Pa... obe stvari su bolesne.“

„I koja misliš da je gora?“

Znala je da nije trebalo da započinje ovu konverzaciju, ali imali su još dvesta metara do ulaza u zgradu, a Ulf je ionako išao u istom smeru. Osim toga, volela je kada ljudi govore ono što misle. Zaista nije znala zašto. Možda je to samo bio način da se drži na distanci.

„Mislim da je sve to na neki način povezano“, reče Ulf. „Oni pretuku ljude da bi to mogli da okače na internet, a kada ne bi bilo sajta na koji to mogu da kače, verovatno ne bi onda tukli ljude.“

Bravo, pomislila je Olivija. Dugačka rečenica, koherentno razmišljanje, senzibilna refleksija. Da se malo manje motao oko nje i da je malo više razmišljao, onda bi se verovatno podigao za nekoliko stepenika u njenim očima, a ona je imala prilično visoke standarde. Pored toga, bio je prilično vitak i za pola glave viši od nje, a imao je i kovrdžavu tamnosmeđu kosu.

„I šta radiš večeras? Jesi li možda za pivo ili za nešto slično?“

Ah, sada se vratio na svoje staro lupetanje.

Učionica je bila gotovo puna. U Olivijinom razredu bila su dvadeset i četiri polaznika, podeljena u četiri osnovne grupe. Ulf nije bio u njenoj grupi. Oke Gustafson, njihov tutor, stajao je ispred table. Čovek u ranim pedesetim godinama sa dugom policijskom karijerom za sobom. Bio je veoma popularan u Akademiji. Neki ljudi mislili su da je pomalo oronuo. Olivija je mislila da je šarmantan. Volela je njegove obrve, onaj tip obrva koje su rasle

Sila i Rolf Berjlind

kao grmlje i koje su izgledale kao da vode sopstveni život. Sada je u jednoj ruci držao podebelu fasciklu. Na stolu pored njega bila ih je čitava gomila.

„Pošto inače za nekoliko dana idemo svako svojim putem, smislio sam nešto – a to je u svakom slučaju van obaveznog plana i programa – nešto što biste mogli da radite tokom letnjeg raspusta. Potpuno je dobrovoljno. Ovo je fascikla sa ubistvima u Švedskoj koja do dana današnjeg nisu razrešena. Sakupio sam ih da vam predložim da odaberete po jedno od njih i napravite sopstvenu analizu istrage, da razmislite šta bi moglo da se uradi danas, s modernim policijskim metodama, DNK analizom, geografskom analizom, elektronskim nadgledanjem i svim ostalim stvarima koje smo ovde proučavali. Ovo je mala vežba o tome kako stari slučajevi mogu biti rešeni. Ima li pitanja?“

„Znači, nije obavezno?“

Olivija je pogledala u Ulfa. Uvek je morao da pita nešto tek da bi pitao. Oke je već rekao da je dobrovoljno.

„Potpuno je dobrovoljno.“

„Ali donekle bi moglo da utiče na naše ocene, zar ne?“

Kada se čas završio, Olivija je otišla do stola i uzela fasciklu. Oke joj je prišao i pokazao glavom na fasciklu.

„Tvoj otac je radio na jednom od ovih slučajeva.“

„Zaista?“

„Da, i mislio sam da bi bilo interesantno da i njega ubrojim.“

Olivija je sela na klupu malo udaljenu od zgrade Akademije, odmah pored tri muškarca. Sva trojica bila su ćutljiva i nepomična – bili su napravljeni od bronze. Jedan od njih bio je Zgodni Hari, ozloglašeni prevarant iz starih vremena.

Olivija nikada nije ni čula za njega.

Druga dvojica bili su Tumba Tarzan i narednik Bjerk. Ovaj poslednji držao je policijsku kapu u krilu. Neko je stavio praznu konzervu piva na nju.

Olivija je otvorila fasciklu. Nije nameravala da troši vreme letnjeg raspusta na učenje ili rad vezan za Akademiju, a ovo je ionako bilo dobrovoljno. Ali čitava stvar ipak je uspela da je izvede iz učionice, tako da bar nije morala da sluša Ulfova lupetanja ni o čemu.

Mada je sad već bila i radoznala.

Njen otac radio je na jednom od ovih slučajeva.

Brzo je proletela kroz dokumenta u fascikli. Svaki rezime bio je veoma kratak i štur. Nekoliko činjenica o metodima, mestima i datumima, i nešto

Sve će plima odneti

malo o samoj istrazi. Međutim, ona je bila potpuno naviknuta na policijsku terminologiju. Često je imala prilike da čuje svoje roditelje kako raspravljaju o pravnim slučajevima za kuhinjskim stolom, tokom čitavog svog detinjstva. Njena majka Marija bila je krivični advokat.

Ovaj slučaj pronašla je gotovo na kraju spiska. Arne Rening bio je jedan od ljudi zaduženih za istragu.

Detektiv, viši inspektor u Nacionalnom kriminalističkom odeljenju.

Tata.

Olivija je podigla pogled i osmotrila okolinu. Akademija je podignuta u gotovo netaknutom prirodnom okolišu, imala je velike, dobro održavane travnjake i predivne pošumljene delove koji su se pružali dole sve do zaliva Edsviken. Izuzetno mirna okolina.

Razmišljala je o Arneu.

Beskrajno je volela oca, a on je sada mrtav. I stigao je samo do pedeset i devete godine. To nije bilo pošteno. I sada su joj se misli vratile. One zbog kojih je često patila i koje gotovo da je mogla da iskusi kao fizički bol. Misli o njenoj izdaji.

O tome kako ga je ona izdala.

Bili su izuzetno bliski tokom njenih tinejdžerskih godina, a onda ga je izneverila kada se iznenada razboleo. Otišla je u Barselonu da studira španjski, da radi, da se odmara i uživa... da se zabavlja.

A u stvari, samo sam pobegla, pomislila je. Mada u to vreme to nisam shvatila. Napravila sam glupost, jer nisam mogla da se uhvatim ukoštac sa činjenicom da je on bolestan i da će mu možda biti sve gore – da će možda i umreti.

Ali on je umro. Umro je kada Olivija nije bila tu. Dok je bila u Barseloni.

I dalje je jasno mogla da se seti majčinog telefonskog poziva.

„Tata je umro u toku noći.“

Olivija je nežno protrljala oči i pomislila na mamu. Na vreme posle smrti oca, kada se vratila iz Barselone. Na to grozno vreme. Marija je bila u veoma lošem stanju i zaključala se u sebe, u sopstvenu patnju i žalost. A u toj žalosti nije bilo mesta za Olivijino osećanje krivice i njenu muku. Umesto toga, njih dve su na prstima išle jedna oko druge, ne govoreći ništa, kao da su se plašile da će se čitav svet srušiti ako one svojim osećanjima budu dale i glas.

Na kraju se sve to sleglo i sredilo, naravno, ali čitava stvar i dalje je bila nešto o čemu su izbegavale da razgovaraju.

Recimo da je to blago rečeno.

Zaista joj je nedostajao otac.

Sila i Rolf Berjlind

„Jesi li pronašla slučaj za sebe?“

Bio je to Ulf, koji se materijalizovao ispred nje na svoj uobičajeni način.

„Jesam.“

„Koji?“

Olivija je pogledala dole u fasciklu.

„Slučaj sa zapadne obale.“

„Kada se to dogodilo?“

„Osamdeset sedme.“

„Zašto si odabrala baš taj slučaj?“

„Jesi li ti našao nešto? Ili možda nećeš uopšte da se smaraš? Mislim, ovo ionako nije obavezno.“

Ulf se samo nasmešio i seo na klupu.

„Da li ti smeta ako sednem ovde?“

„Da, smeta mi.“

Olivija je bila izuzetno dobra u tome da jasno kaže šta misli. Pored toga, želela je da se koncentriše na slučaj koji je upravo uzela. Na slučaj na kome je radio njen otac.

Na kraju se pokazalo da je to zaista bio spektakularan slučaj. Oke je napisao tako interesantan rezime da je Olivija odmah poželela da o samom slučaju sazna što više može.

Odvezla se u Nacionalnu biblioteku i sišla u podrum, u sobu za čitanje, gde su držali sve stare novine na mikrofilmovima. Žena iza pulta pokazala joj je kako može da pronađe stvari na policama i koje čitače mikrofilмова može da upotrebi. Sve je bilo veoma uredno sređeno. Svako novinsko izdanje od pedesetih godina bilo je sada na mikrofilmovima. Sve što je trebalo da uradi bilo je da odabere novine i godinu, da sedne za čitač i da traži.

Olivija je počela sa lokalnim izdanjima koja su pokrivala Nordkoster. *Stremstad tidning*. Znala je lokaciju ubistva iz dosijea. Nije prošlo dugo i na ekranu se pojavio naslov: JEZIVO UBISTVO NA OBALI JEZERA. Članak je napisao očigledno veoma uzbuđeni novinar, ali zapravo je pružao prilično jasne činjenice o vremenu i mestu ubistva.

Primila se.

Provela je nekoliko sati iščitavajući sve što je o slučaju objavljeno u lokalnim novinama, *Bohusleningen* i *Halandsposten*, i stekla je nešto jasniju sliku čitavog događaja. Onda je pregledala novine iz Geteborga iz tog vremena. Potom večernje novine iz Stokholma. Velike nacionalne dnevničke.